

Motion till riksdagen 2024/25:2901

av Sten Bergheden (M)

Ett mer rättvist bostadstillägg till pensionärerna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över reglerna för förmögenhet i bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förenkla administration av och ansökan om bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Syftet med bostadstillägget för pensionärer är att kunna efterfråga en god bostad som passar på äldre dagar, även när man har en låg pension. Det är en del av pensions-systemet och nära 300 000 pensionärer har idag rätt till bostadstillägg, varav många är ensamstående och majoriteten är kvinnor.

Men ett bekymmer är att en del pensionärer trots en låg pension inte har rätt till bostadstillägg. Ofta beror detta på att man är gift med en make eller maka med relativt god pension och då beaktas hela hushållets inkomster, vilket kan tyckas rimligt. Samtidigt finns också en hel del pensionärer som inte får bostadstillägg på grund av att de under åren som löntagare exempelvis lagt undan till en liten ekonomisk buffert eller har ett fritidshus. Det bör snarare betraktas som positivt att man har arbetat och skaffat sig någon form av mindre ekonomiskt skydd inför livet som pensionär.

Huvudsakligen beror bekymret på att det finns en förmögenhetsgräns i bostadstillägget på 100 000 kronor; på summor därutöver ska den så kallade förmögenheten tas upp som inkomst. Här ingår såväl arv som pengar på banken, tillgångar efter bostadsförsäljning eller för den delen ett mindre fritidshus eller en kolonistuga. Dessa regler och gränser har dessutom varit oförändrade sedan år 2003 trots att inkomster, priser, fonder, taxeringsvärden med mera ökat kraftigt de senaste dryga 20 åren.

Reglerna medför i praktiken att den som arbetat och sparat ihop pengar eller skaffat ett mindre fritidshus straffas på äldre dagar genom att nekas bostadstillägg. Den som däremot inte lagt undan pengar för oförutsedda utgifter eller som använt sitt sparade kapital till konsumtion har rätt till bostadstillägg. Med tanke på att den allmänna pensionen generellt blev lägre än förutspått när pensionssystemet reformerades så krävs i regel en buffert under tiden som pensionär. Det är därför anmärkningsvärt att staten på detta sätt bestraffar de som faktiskt skaffat sig någon form av buffert inför livet som pensionär.

Exempelvis kan en ensamstående pensionär, med pensionsnivå motsvarande genomsnittet för kvinnor, som arbetat hela sitt liv och som antingen lagt undan pengar eller äger en liten sommarstuga, nekas bostadstillägg. Trots att dennes disponibla inkomst blir lägre än för en garantipensionär med fullt bostadstillägg. Pensionären med en ekonomisk buffert eller ett fritidshus får då en inkomst som hamnar runt gränsen för risk för fattigdom. I rena pengar betyder dagens regler dessutom att pensionären i fråga får en inkomst som blir lägre än pensionen för den som aldrig arbetat men som har bostadstillägg.

Det bör snarare ses som positivt och uppmuntras att ha arbetat eller skaffat sig någon form av mindre ekonomisk säkerhet inför livet som pensionär. Som reglerna är utformade idag upplevs det hela som orättvist. Det bör vara självklart att man som pensionär med låg eller medelhög pension inte ska bestraffas för att man har någon form av mindre ekonomisk buffert. Möjligheterna till en översyn av förmögenhetsreglerna för bostadstillägget till pensionärer bör därför övervägas.

Ytterligare en fråga som rör bostadstillägget för pensionärer är att det är krångligt att ansöka om och att man som individ kan bli återbetalningsskyldig om något inte angetts korrekt. Det förekommer att pensionärer blir återbetalningsskyldiga avseende bostadstillägg för belopp på över 100 000 kronor. Detta betyder att det är flera års fel som har ackumulerats och inte har upptäckts. Det leder till risk för skuldsättning och förfarandet avskräcker äldre från att ansöka om bostadstillägg. Det är viktigt att felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet förhindras. Därför borde möjligheten till mer löpande avstämningar av uppgifter ses över, så att stora skulder och felaktiga utbetalningar kan undvikas. Rent allmänt bör en förenkling av ansökningsproceduren för bostadstillägg övervägas, till nytta för såväl individer som myndighetsadministration. En sådan förändring skulle till exempel kunna göras inom ramen för en översyn av hela pensionsystemet.

Sten Bergheden (M)